

## CÖNK VE MECMUALARA GÖRE ANADOLU HATAYİLERİ: YENİ ŞİİRLER VE MAHLAS PROBLEMİ

ANATOLIAN HATAYIS ACCORDING TO CONKS AND MAJMUAS: NEW POEMS AND THE PSEUDONYM PROBLEM

**Taha Tuna KAYA**

Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sivas/Türkiye  
tahatuna@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8622-5635>

### ÖZET

Bu çalışma, Türk halk edebiyatının birincil kaynakları olan cönk ve mecmualar üzerinden, Anadolu sahasında “Hatayî” mahlasını kullanan şairlerin eserlerini ve bu isim etrafında şekillenen mahlas problemi meselesini ele almaktadır. Edebiyat tarihinde çoğunlukla Safevî hükümdarı Şah İsmail Hatayî ile özdeşleştirilen bu mahlasın, Anadolu’nun dinî-tasavvufî atmosferinde farklı âşıklar tarafından da benimsendiği bilinmektedir. Bu durum, özellikle yazma eserlerdeki şiirlerin kime ait olduğu hususunda ciddi bir aidiyet karmaşasına yol açmaktadır. Araştırma kapsamında, Doğan Kaya Arşivi başta olmak üzere çeşitli koleksiyon ve kütüphanelerden derlenen 10 adet cönk ve mecmua titizlikle incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ve metin karşılaştırması tekniklerinin kullanıldığı çalışmada, tespit edilen Hatayî mahlaslı şiirler mevcut literatürle mukayese edilmiştir. Yapılan incelemeler neticesinde, daha önce hiçbir yayında yer almadığı saptanan; Can Hatayî’ye ait 20, Sultan Hatayî’ye ait 15, Kul Hatayî’ye ait 2 ve Pir Hatayî’ye ait 1 olmak üzere toplam 38 yeni şiir gün yüzüne çıkarılmıştır. Elde edilen bulgular, Anadolu sahasında “Anadolu Hatayîleri” olarak kavramsallaştırılan ve sayıları on u bulan farklı şairlerin varlığını destekler nitelikte olup mahlas enflasyonu sorununa ışık tutmaktadır. Sonuç olarak, Hatayî mahlaslı metinlerin değerlendirilmesinde Şah İsmail odaklı yaklaşımın ötesine geçilerek, cönk kayıtları ışığında bu şairlerin özgün kimliklerinin müstakil olarak değerlendirilmesi gerektiği saptanmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Hatayî, cönk, mecmua, âşık edebiyatı

### ABSTRACT

This study examines the works of poets who used the pseudonym “Hatayî” in the Anatolian context and the problem of pseudonym confusion surrounding this name, based on *cönks* and *majmuas*. While this pseudonym is predominantly associated with the Safavid ruler Shah Ismail Hatayi in literary history, it is well-known that various folk poets in the religious-mystical atmosphere of Anatolia also adopted it. This situation leads to significant attribution problems regarding the authorship of poems found in manuscripts. Within the scope of the research, ten *cönks* and *majmuas* collected from various archives—primarily the Doğan Kaya Archive—and libraries were meticulously analyzed. Utilizing qualitative research methods such as document analysis and text comparison, the identified poems with the Hatayî pseudonym were compared with existing literature (Ibrahim Aslanoğlu, Bekir Karadeniz, Atalay, etc.). As a result of the analysis, a total of 38 new poems—20 belonging to Can Hatayî, 15 to Sultan Hatayî, 2 to Kul Hatayî, and 1 to Pir Hatayî—that have not been included

in any previous publications were uncovered. The findings support the existence of approximately ten different poets conceptualized as “Anatolian Hatayis” and shed light on the problem of pseudonym inflation. The study concludes that an approach centered solely on Shah Ismail is insufficient for evaluating texts with the Hatayî pseudonym; instead, the unique identities of these poets must be assessed independently in light of data from *cönk* records. This article is significant both for introducing new texts to the literature and for addressing the problem of attribution through concrete data.

**Keywords:** Hatayî, cönk, majmua, ashik literature

## 1. GİRİŞ

Cönkler ve şiir mecmuaları, âşık edebiyatının ve önceki devirlerin sözlü folklor ürünlerinin yazıya dönüşmüş birer vesikası olmaları hasebiyle Türk kültürü ve edebiyatı açısından birincil başvuru kaynaklarıdır. Bu eserler, her ne kadar ağırlıklı olarak nazım türündeki ürünleri ihtiva etse de, yer yer dinî bilgiler, hutbe ve vaaz notları gibi mensur metinleri de bünyesinde barındırabilmektedir. Cönklerin ve mecmuaların edebiyat tarihindeki en temel işlevi; adı unutulmuş şairlerin eserlerini koruması, bilinen şairlerin gün ışığına çıkmamış şiirlerini barındırması veya bilinen metinlerin farklı varyantlarını sunmasıdır. Muhtelif kütüphanelerde ve şahsi arşivlerde bulunan bu eserler, halk edebiyatı verilerinin tespiti noktasında kritik bir öneme sahiptir. Söz konusu cönkler ve mecmualarda Türk âşıklık geleneğine ait pek çok şiir gün yüzüne çıkmayı beklemektedir. Bu eserler, âşık edebiyatının ve önceki devirlerin sözlü folklor ürünlerinin yazıya dönüşmüş örneklerini içine aldıkları için kültürümüz için önem arz etmektedirler.

Edebiyatımızda Hatayî konusu üzerinde durulması gereken bir problem olarak karşımızda durmaktadır.

19

Türk halk şiiri geleneğinde *Hatayî* mahlası, çözülmesi gereken karmaşık bir problem olarak varlığını sürdürmektedir. Yedi büyük Alevî ozanından (Nesimî, Fuzulî, Hatayî, Pir Sultan, Viranî, Kul Himmet ve Yeminî) biri olarak kabul edilen ve ayin-i cemlerde şiirleri okunan Şah Hatayî (1486-1524), bu mahlasın asıl sahibi ve şöhret odağıdır. Şah İsmail'in şiirlerinde mahlas olarak kullandığı Şah Hatayî'nin yarattığı bu geniş etki alanı, Anadolu'da aynı mahlası kullanan başka şairlerin de ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Benzer mahlas karışıklıklarına Yunus Emre, Pir Sultan Abdal ve Karacaoğlu gibi gelenek kurucu isimlerde de rastlanmaktadır. Anadolu sahasında Özellikle Alevi-Bektaşî geleneğinin hâkim olduğu yerlerde kaleme alınan cönk ve mecmualarda yer alan binlerce şiir arasında Hatayî mahlaslı ürünlerin önemli bir yekûn tuttuğu müşahade edilmektedir. Bu şiirlerin büyük bir kısmı Şah İsmail'e ait olsa da önemli bir bölümü de "Anadolu Hatayîleri" olarak adlandırılan farklı şairlere aittir.

Bu çalışmanın temel amacı, cönk ve mecmualarda yer alan Hatayî mahlasıyla yazılmış şiirleri incelemek, daha önce yayımlanmamış olanları tespit etmek ve bu şiirlerin aidiyeti üzerine değerlendirmelerde bulunmaktır. Bu bağlamda çalışma şu sorulara cevap aramaktadır:

- Anadolu sahasında Hatayî mahlasıyla şiir söyleyen kaç farklı şair bulunmaktadır?
- Cönk ve mecmualarda yer alan şiirlerin ne kadarı daha önce yayımlanmamıştır?
- Âşık edebiyatı geleneği içerisinde 'Hatayî' mahlasının farklı şairler tarafından yaygın biçimde tercih edilmesinin ardındaki geleneksel motivasyonlar ve sosyo-kültürel etkenler nelerdir?

## 2. LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ

Hatayî ve Şah Hatayî mahlaslı şiirlerin tasnifi üzerine Türkiye, Azerbaycan ve İran'da geniş kapsamlı çalışmalar yürütülmüştür. İbrahim Aslanoğlu, Bekir Karadeniz, Ali Cem Akbulut ve Atalay gibi araştırmacıların çalışmalarıyla 400'ün üzerinde şiir kayıt altına alınmıştır. İbrahim Aslanoğlu, *Şah İsmail Hatayî (Divan, Dehname, Nasihatname ve Anadolu Hatayîleri)* adlı eserinde, mahlas kullanımındaki bu çeşitliliği gruplandıran ilk araştırmacılardandır. Aslanoğlu; Can Hatayî, Derdimend Hatayî, Derviş Hatayî, Kul Hatayî, Pir Hatayî ve Sultan Hatayî gibi isimleri ayrı başlıklar altında değerlendirmiştir (Aslanoğlu, 1992). Aslanoğlu, Anadolu Hatayîleri için de ayrı bir grup oluşturmuş ve onların şu şekilde sıralamıştır:

Can Hatayî (25 şiir, 6'sı aruz),  
Derdimend Hatayî (2 şiir),  
Derviş Hatayî (2 şiir),  
Kul Hatayî (1 şiir),  
Pir Hatayî (3 şiir),  
Şah Hatayî (126 şiir),  
Sultan Hatayî (9 şiir) (Aslanoğlu, 1992).

Hatayî mahlaslı şairler üzerine kaleme alınan diğer kitaplarda neşredilen şiirler de benzer sayılardadır. Bu eserlerde ağırlıklı olarak Şah Hatayî şiirlerine yer verilmekte olup az da olsa Hatayî mahlasını kullanan başka âşıkların şiirlerine de rastlanmaktadır (Cavanşir ve Necef, 2006; Ergun, 1961; Eyuboğlu, 1991; İsmailzade, 2001; Köksal, 2012; Memmedov, 1966; Seferli, 2005; Şahin, 2011).

Anadolu Hatayîleri üzerine yapılan incelemeler neticesinde Can Hatayî, Sultan Hatayî, Derviş Hatayî, Derdimend Hatayî, Dost Hatayî, Kul Hatayî, Miskin Hatayî, Pir Hatayî, Şeyh Hatayî, Hasta Hatayî olmak üzere 10 farklı isme ulaşılmaktadır. Bu şairlerin biyografik bilgileri büyük oranda meçhul kalmakla birlikte, gelenek içerisindeki konumları şiirleri üzerinden takip edilebilmektedir. Örneğin, Karadeniz ve Akbulut (2016), Şah Hatayî ile Can Hatayî arasında bir baba-oğul ilişkisi olduğuna dair önemli bir tespitte bulunmuşlardır. Şah İsmail'in 1524'teki vefatından sonra, onun inanç ve edebî mirasını sürdüren takipçileri, üstat bildikleri bu ismi mahlas olarak benimseyerek geleneği devam ettirmişlerdir. Ancak bu durum, metinlerin aidiyetinin tespitini zorlaştıran bir "mahlas enflasyonu"na yol açmıştır. Literatürdeki bu yetkin çalışmalara rağmen, araştırmacıların incelediği külliyatların dışında kalan Doğan Kaya Arşivi gibi şahsi ve yerel koleksiyonların titizlikle taranması, daha önce kayıt altına alınmamış 38 yeni şiirin tespit edilmesine imkân tanımıştır."

Kaynaklarda adı geçen Anadolu Hatayîlerinin mahlasları ve şiirlerinin ayakları şöyledir:

### Can Hatayî (14 adet)

Kara saç boynuma serildi düştü (Birdoğan, 1991: 112)  
Bir ucu var şar içinde (Birdoğan, 1991: 117)  
İndi Şah'a secd'eyledi (Birdoğan, 1991: 123)  
Daim Hakk'a fızahım var (Birdoğan, 1991: 138)  
Can u dilden illallah hû (Birdoğan, 1991: 148)  
Zerrece gönlümde güman gerekmez (Cavanşir ve Necef, 2006: 455)  
Bir ucu var şar içinde (Cavanşir ve Necef, 2006: 492)  
Gel yanıma hele kardaş (Karadeniz ve Akbulut, 2016: s365)  
Hatırları yıkma gönül (Karadeniz ve Akbulut, 2016: 364)  
Bülbül oynar gül içinde (Karadeniz ve Akbulut, 2016: 364-365)  
Bülbül gel bizim bağa gel (Atalay, 2019: 636)

Aşkın içre girme ile (Atalay, 2019: 637)  
Bilin ahır zaman oldu (Atalay, 2019: 642)  
Aşkın içre girmeyile (Köksal 82-83)

**Sultan Hatayî (11 adet)**

Mürşidimden gayrı nem var benim de (Birdoğan, 1991: 48)  
Mihman Canlar bize safa geldiniz (Birdoğan, 1991: 108)  
Gider delil Şah-ı Merdan (Birdoğan, 1991: 132)  
Bir kararı bütün yar senin olsun (Cavanşir ve Necef, 2006: 474)  
Nasip olmaz türlü candan içeri (Atalay, 2019: 665)  
Dardadır Muhammet Ali (Atalay, 2019: 686)  
Cümle Cihan mahlûkunun canı Ali'dir (Atalay, 2019: 690)  
Hile ile hurda ile yol olmaz (Atalay, 2019: 697)  
Yaman ile Hurda ile yol olmaz (Köksal, 2012: 80)  
Dardadır Muhammed Ali (Köksal, 2012: 80)  
Hem ahiretin şah sultanı Ali'dir (Köksal, 2012: 81-82)

**Derviş Hatayî (3 adet)**

Lâ feta illâ Ali Lâ Seyfe illâ Zülfikâr (Atalay, 2019: 662)  
Ol mehpâre gibi ayb bulunur mu (Atalay, 2019: 662)  
Can bülbülü öter canân içinde (Atalay, 2019: 663)

**Derdimend Hatayî (1 adet)**

Bir gece rüyama gir Hacı Bektaş (Birdoğan, 1991: 97)

**Dost Hatayî (1 adet)**

Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer (Ali Rıza Öge Mecmuası 217a / Cavanşir ve Necef, 2006: 470)

**Kul Hatayî (1 adet)**

Yalvaralım pirim Abdal Musa'ya (Atalay, 2019: 666)

**Miskin Hatayî (1 adet)**

Bu devlete saadete (Atalay, 2019: 668)

**Pir Hatayî (1 adet)**

Didar ile muhabbete aşk olsun (Cavanşir ve Necef, 2006: 474; Atalay, 2019: 671)

**Şeyh Hatayî (1 adet)**

Gel beru ey can dediler (Cavanşir ve Necef, 2006: 490)

**Hasta Hatayî (Aruz Şairi) (27 şiir)**

(Birdoğan, 1991: 162, 176, 177, 178, 184, 185, 188, 198, 200, 201, 203, 204, 216, 237, 252, 253, 256, 257, 267, 268, 270, 271, 276, 279, 299, 305, 334)

### 3. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden "doküman incelemesi" ve "metin karşılaştırması" teknikleri kullanılarak hazırlanmıştır. Araştırmanın materyalini, Doğan Kaya Arşivi'nde yer alan ve muhtelif yörelerden derlenen 10 adet cönk ve mecmua ile Sivas

Ziyabey El Yazmaları Kütüphanesi, Ali Rıza Öge ve Necdet Kurt koleksiyonlarındaki yazma eserler oluşturmaktadır.

Araştırma süreci şu aşamalardan oluşmuştur:

1. Farklı arşivlerde ve koleksiyonlarda bulunan yazma eserler belirlenmiş ve Hatayî mahlasıyla kayıtlı şiirler tespit edilmiştir.
2. Tespit edilen Hatayî mahlaslı şiirler; Aslanoğlu, Karadeniz, Atalay ve Köksal gibi araştırmacıların yayımladığı mevcut külliyatlar başta olmak üzere önceki çalışmalarla karşılaştırılmıştır.
3. Mevcut yayınlarda yer almayan, Anadolu Hatayîlerine ait olduğu saptanan özgün şiirler ayrıştırılmıştır.
4. Şiirler; mahlas türlerine göre (Can Hatayî, Sultan Hatayî vb.) tasnif edilerek yayıma hazırlanmış ve böylelikle edebiyat tarihine kazandırılmıştır.

Âşık edebiyatı araştırmalarında birincil kaynaklardan olan cönk ve mecmualar, sözlü gelenekten yazıya aktarılan verilerin en somut belgeleridir. Bu çalışmanın temelini oluşturan ve Anadolu Hatayîleri'ne ait yeni şiirlerin tespit edildiği yazma eserler hem fiziksel özellikleri hem de içerdikleri metinlerin çeşitliliği bakımından büyük önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, çalışmada tespit edilen metinlerin bibliyografik künyelerini ve muhteva özelliklerini netleştirmek amacıyla, incelemeye konu olan şiirlerin sunumundan önce çalışmada istifade edilen cönkler ve mecmualar hakkında muhtasar bilgi sunulması, bulguların bilimsel zemini açısından gereklilik arz etmektedir:

**1 numaralı mecmua:** 1880'de Divriği Küçük Gariboğlu tarafından yazılmıştır ve 68 yapraktır. Asıl nüsha, Divriği'nin Karakale köyündeki Hüseyin Demirtaş'ta bulunmaktadır. İçinde 23 şairin (*Aşıkî, Bende, Dedemoğlu, Dertli, Derviş Ali, Er Mustafa, Fedayî, Gevheri, Hayri, Hüseyin, İsmail, Kul Himmet, Kul Himmet Üstadım, Niyazî, Pir Sultan Abdal, Sadık, Sefilî, Sıtkı, Sultan Hatayî, Şah Hatayî, Veli, Viranî, Viranî Abdal*) 78 şiiri yer almaktadır:

#### **Doğan Kaya Arşivi, Cönk No 4:**

Cönkün aslı Kangal'ın Karanlık köyündeki Ali Ekber Öztürk'tedir. Cönte 26 şaire (*Budala, Deli Boran, Fedai, Feyzî, Fuzulî, Hasretî, Hatayî, Hulkî, İrfanî, Kemterî, Kul Himmet, Muradî, Mehmed, Nesimî, Noksanî, Pehlül Divane, Pir Sultan Abdal, Sadık, Sefil Kul Himmet, Sefil Mehmet, Şi'rî, Veli, Viranî, Visalî*) ait 58 şiir bulunmaktadır.

**Doğan Kaya Arşivi, Cönk No 7:** Aslı, Divriği'nin Karakale köyündeki Hüseyin Demirtaş'tadır. Cönk toplam 123 yapraktır. İçinde 40 şairin (*Asrî, Arif, Âşık Umman, Budala, Cafer, Cefai, Derviş Ali, Dertli, Dedemoğlu, Deli Boran, Fedai, Feryadî, Gedai, Gevherî, Gulamî, Hasretî, Hatayî, Hüseyin, İsmail, Kul Himmet, Kul Himmet Üstadım, Kul İsmail, Kul Sevindik, Miratî, Nesimî, Noksanî, Pir Sultan Abdal, Sadık, Sefil Ahmet, Sefil Ali, Sefil Edna, Sıtkı, Sırrı, Şem'i, Şi'rî, Teslim Abdal, Veli, Viranî, Visalî*) 140 şiirine yer verilmiştir

**Doğan Kaya Arşivi, Cönk No 9:** Tokat kaynaklı olup Abdülfettah Mahallesi'nde oturan Deli Mehmetoğulları'ndan Mustafa oğlu Hasan Emiri Ahmet tarafından 1320 (1904) yılında tutulmuştur. Cöngün tamamı 135 olup içinde 54 şairin (*Abdal, Ali Hubiyar, Âşık, Abdal Dede, Aşıkî, Âşık Hasan, Âşık Garib, Azizî, Budala, Can Hatayî, Dehman, Deli Boran, Dertli Kerem, Dedemoğlu, Deruni Baba, Derviş Ahmed, Derviş Musa, Derviş Ena.Ş, Derviş Ali, Em'rullah, Fuzulî, Hatayî, Hüseyin, Hüseyin Abdal, Kul Himmet, Kul Himmet Üstad, Karacaoğlu, Kaygusuz, Kul Yusuf, Mirati Baba, Nihani Baba, Noksanî, Nutkî, Pir Sultan Abdal, Sefil Ahmed, Sefil Ali, Sefil Mehmed, Seyyid, Sefil Hasan, Sefil Öksüz, Sefilî, Sefil Türabi, Sürürî*) 146 şiiri bulunmaktadır. Ayrıca mahlası belli olmayan 12 şiir kayıtlıdır. 2.-15.

yapraklarda maniler bulunmaktadır. Cönkün sonlarına Bekar, Evli destanları, “Geyik Destanı” yazılmıştır.

**Doğan Kaya Arşivi, Cönk No 10:** Aslı Divriği Anzağar köylü Garip Tuncer’de bulunmaktadır. 54 yaprak olup Divriği yöresinde tutulmuştur.

Cönkte 42 âşığa ait (*Âşık, Ârifoglu, Abdal, Budala İsmail, Derviş Süleyman, Dertli, Dedemoğlu, Esirî, Eşrefoglu, Fedayî, Gevherî, Hasretî, Hatayî, Hüseyinî, Kusurî, Kul Sıtkı, Kul Mustafa, Kul Himmet Üstâd, Kul Fakir, Kemter, Noksanî, Pir Sultan Abdal, Sultan Muhammed, Sofioğlu, Sefil Öksüz, Sefilî, Sadıkî, Şîr’î, Türabî, Teslimoglu, Teslim Abdal, Velî, Viran Abdal*) 87 şiir, söyleyeni bilinmeyen 10, toplan 97 şiir mevcuttur.

**Doğan Kaya Arşivi, Cönk No 12:** R. 1316 (M. 1900) yılında Divriği’nin Venk köyünde tutulmuş olan bu cönkün aslı Divriği’nin Mursal köyündeki Kalaycı Kamber’dedir. 55 yaprak olan cönkte, 30 şairin (*Ali, Dertli, Dertli Kemter, Deli Boran, Esirî Baba, Feyzî, Gevherî, Hasan Dede, Hasan Paşa, Hatayî, Hüseyin, İsmail, Kabulî Baba, Kalender Baba, Karacaoğlu, Kemter, Kul Himmet, Kul Himmet Üstadım, Kul Safî, Kusurî, Nesimî, Noksanî, Pir Mehmet, Pir Sultan Abdal, Sadık Baba, Şem’î, Teslim Abdal, Veli, Viranî, Zekayî*) 99 şiir bulunmaktadır.

**Doğan Kaya Arşivi, Cönk No 20:** Toplam 117 yaprak olan cönkün aslı Gürün’ün Külahlı köyündeki Cafer Kaplan’da bulunmaktadır. T olup. XIX. yüzyılda tutulmuştur. Yazısı okunaklı ve düzenlidir. Cönkte iki ayrı yazı karakteri vardır. Cönkte yer alan şairlerin şiirleri bulunmaktadır. *Abdal Pir Sultan, Aşıkî, Aşık Muhammed, Aşık Hüseyin, Biçare Kalender, Can Hatayî, Dedemoğlu, Dertli, Derviş Ali, Fevziya, Fuzuli, Hakkı, Hatayî, Hatice Mihrap, Hulki Hüseyin, Hüseyin, İsmail, Kalender, Kemter, Kul Hasan, Kul Himmet, Kuddusî, Kusurî, Muhammed, Nesimî, Noksanî, Pir Sultan Abdal, Sadık, Sefil Abdal, Sefil Ali, Seyyid Budalam, Seyyid Nesimî, Seyyid Nizamoğlu, Sultan Hatayî, Şah Hatayî, Şekür, Nizamoğlu, Teslim Abdal, Veli, Viranî-Viranî Abdal-Viranî Derviş, Yeminî.* Şiirlerin dışında münacaat, Hz. Muhammed’den şefaât dileme, Kur’an-ı Kerim’den ayetler, Kerbelâ olayı, Miraç hadisesi ve öğütler yer almaktadır.

#### **Doğan Kaya Arşivi, Cönk No 34:**

Divriği kaynaklıdır. 1906’da yazılmıştır. Sonunda Latin harfleriyle “Hasan Yalıncaıklı Divriği Aydoğan Köyü 1928” notu düşülmüştür. 62 yaprak ve 12 X 19 cm. boyutundadır. İçinde *Delikanlı, Nazmî, Sadık, Noksanî, Kusurî, Kelamî, Kul Edna, Şah Hatayî, Derviş Ali, Hatayî, Sefil Ali, Ragîbî, Pir Sultan, Sıdkî, Viranî, Feyzî, Cemaleddin, İsmail, Cefalı, Pir Sultan Abdal, Kalender Abdal, Abdal Pir Sultan, Fakir Edna, Nesimî, Dertli, Veli, Budala, Kul Budala, Dedemoğlu, Kul Himmet Üstadım, Derviş Ali, Âşık Hüseyin, Kul, Duran Abdal, Kemterî, Kul Âşık, Arif, Sefil, Feryadî, Hasreti, İradî, Viranî Abdal, Hüsnî, Ziya, Kaygusuz, Deli Şükrü, Kul Mustafa, Pir Sultanın Kızı (Senem), İrsadî, Yunus Emre, Er Mustafa, Öksüz Hızır, Rahmi, Öksüz Abdal, Kul Hatayî, Turabî, Niyazî’nin şiirleri bulunmaktadır. Ayrıca cönkte “Saki Duası”, “Salâvat ü Name-i İmameyn”, “Sülâle-i Nebi Aleyhim Ecmain”, “Salavatullahi Teala Aleyhim Ecmain”, “Mualecat-ı Hükame” başlıklı metinler yer almaktadır.*

**Doğan Kaya Arşivi, Cönk No 38:** Koluvaçık Hacim Sultan Ocağı Dedelerinden Hıdır Koluvaçık’ın elinde bulunan bu cönkte 40 şairin (*Abdal Musa, Ahdi, Âşıkî, Can Hatâyî, Dedem Oğlu, Dertli, Derviş Ali, Feyzi, Fuzûlî, Garip Mûsâ, Hakkı, Hatâyî, Hulki Hüseyin, Hüseyin, Hüseyinî, Kalender, Kemter Geda, Kul Hasan, Kul Himmet, Kul Mustafa, Kusurî, Nesimî, Nizamoğlu, Noksanî, Pir Sultân Abdal, Sâdik, Sefil Abdal, Sefil Ali, Sefil Kul Himmet, Seyyid Budala, Seyyid Nesimî, Seyyid Nizam Oğlu, Sultân Hatâyî, Şâh Hatâyî, Şükrü, Teslim Abdal, Veli, Virânî, Virânî Abdal, Yeminî*) 158 şiiri vardır.

**Ali Rıza Öge Mecmuası:** Mecmua hakkında geniş bilgiye *Ali Rıza Öge'nin Şiirler Mecmuası* adlı eserde ulaşılabilir (Kaya, 2020). Mecmuanın 217a sayfasında Dost Hatayî'nin bir şiiri kaydedilmiştir.

**Doğan Kaya Arşivi, Şah Hatayî Mecmuası:** Aslı, İzmir'in Bayındır ilçesine bağlı Yakapınar Köyü'nde emekli polis memuru İsmail Gücar'ın elinde olan mecmuada Hatayî adına kaydedilmiş 345 adet şiir bulunmaktadır. Bunlardan 11 tanesi Can Hatayî mahlasıdır.

**Necdet Kurt-Mecmua-1:** 641 sayfalık oldukça hacimli şiir mecmuasıdır. Kayıtlı 208 şiirin tamamına yakını, Alevî-Bektaşî inancına sahip şairlere aittir.

**İstanbul Şehir Üniversitesi Kütüphanesi Cönkü:** Kütüphanede 002700024001 numara ile kayıtlı cönk toplam 75 varaktır. 47. Varakta Pir Hatayî mahlaslı bir şiire yer verilmiştir.

**Ziya Bey Kütüphanesi 6734:** Toplam 21 varak olup içinde 20 şairin (Seyyid Abdal, Pir Sultan Abdal, Şah Hatayî, Kul Himmet, Hüseyin, Müfti, Vafir Niyaz, Süleyman, Veli Dede, Günahkar, Feyzi, Kul Pir Ali, Abdal Musa, Teslim Abdal, Derviş Hüseyin, Derviş Ali, Kul Fazıl, Güneşlioğlu, Kul Çavuş ve Şeyhoğlu) 55 şiiri kayıtlıdır. Şiirlerden Pir Sultan Abdal'ın 11, Şah Hatayî'nin 10, Kul Hüseyin ve Kul Himmet'in ise 6 şiiri vardır.

**Ziya Bey Kütüphanesi, 6747:** Sivas Ziyabey Yazma Eser Kütüphanesi Müdürlüğü Arşivinde 6747 numara ile kayıtlı olan bu cönk Avcızade Yakup Efendi tarafından tutulmuştur. Cönte, 25 şaire (Hatayî, Niyazî Mısırî, Nesimî, Viranî, Adilî, Kul Hüseyin, Hasretî, Muhammedî, Teslim Abdal, Sefil İsmail, Noksanî, Derviş Süleyman, Kul Hikmet, Kaygusuz Abdal, Yaser, İbrahim, İsmail, Kalenderî, Yunus, Kul Fakirî, Turabî, Kemterî, Şirî, Hüseyinî) ait 95 şiir kayıtlıdır. Cönte onlarca deyişin yanında miraçnâme, elifnâme, devriye ve özel notlar önemlidir.

#### 4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

İncelenen yazma eserlerde Hatayî mahlasıyla kayıtlı çok sayıda şiir tespit edilmiştir. Bu şiirlerin önemli bir kısmının daha önce yayımlanmadığı belirlenmiştir. Yapılan karşılaştırmalar sonucunda toplam 38 şiirin literatürde yer almadığı kanaatine ulaşılmıştır. Bu şiirlerin mahlaslara göre dağılımı şu şekildedir: Can Hatayî'ye ait 20, Sultan Hatayî'ye ait 15, Kul Hatayî'ye ait 2, Pir Hatayî'ye ait 1 şiir.

Şiirlerin dil ve üslup özellikleri incelendiğinde, tek bir şaire ait olmadıkları görülmektedir. Bazı şiirlerde divan edebiyatına daha yakın bir dil ve aruz vezni kullanılırken, bazı şiirlerde ise halk söyleyişine daha yakın bir üslup ve hece vezni tercih edildiği görülmüştür. Bu durum, Hatayî mahlasının birden fazla şair tarafından kullanıldığının göstergelerinden biridir.

Ayrıca şiirlerde yer alan temalar da çeşitlilik göstermektedir. Tasavvufî içerikli şiirlerin yanı sıra, aşk ve sosyal konulara değinen şiirler de bulunmaktadır. Bu çeşitlilik, farklı şairlerin varlığını destekleyen bir diğer unsurdur.

Çalışmaya esas teşkil eden yazma eserlerde, mevcut çalışmalarda yer verilmemiş olan şu şiirler gün yüzüne çıkmıştır:

**Can Hatayî (20 adet)**  
Sabahtan Şâh'ıma vardım, daha Şâh'ım uykuda  
Verelim On iki İmam aşkına  
Varalım İmam Hüseyin aşkına  
Çağırdım üçler aşkına

Padişah eylemiş ilin üstüne  
Hak Gazi kendisi olacak Allah  
Birlik makamında beraber gerek  
Erenler kan ettim bir mürvete geldim  
Aliyyü'l-Murtaza'dır pirimiz bizim  
Ali'ye Selman olasin  
Mihman hoş geldin hoş geldin  
Nene aldanayım dünya ben senin  
Nadi Ali okuyan dillere gelsün  
Kevserin suyun verdi Şahım Ali Şah-Süvar  
O da vücudunda bir gizli sırdır  
Yok meydanı değil var meydanıdır  
Üstümüze dönen yerdir  
Her kaçan baksam âlem nur olur  
Tuttum eteğini güzel eldir bu  
Mansur olmayınca dâra durulmaz

**Sultan Hatayî** (15 Şiir)  
Hata ittim Hüda için bağışla (9 beyit)

Düvaz İmam derler bana  
Kudret nuruyla kırklar ceminde  
Tövbe günahımıza Estağfirullah  
Hainlere nasip etmen Şah dedi  
Erenler gönülden eylen niyazi  
Gelen Murtaza Ali'dir Ali  
Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer  
Gülmez muheyyer muhayyer  
Ol kadar çilesi makbul sayılır  
Anın ki ahdinin imanı yoktur (9 beyit)  
Öter bülbül öter güle götürür  
Bozulmuş bunca âlem düzelmez oldu  
Ser çeşmeden gelür suyun durusu  
Dinlemeyenin hakkı hak olmaz

**Kul Hatayî** (2 adet)  
Biz turalım tutmayanda nemiz var  
Nerede verildi Gürh-ı Naci

**Pir Hatayî** (1 şiir)  
Hak deyip yoldan ayrılmam

## 5. SONUÇ

Bu çalışmada, muhtelif cönk ve mecmualarda yer alan Hatayî mahlaslı şiirler bütüncül bir bakış açısıyla incelenmiş ve yapılan karşılaştırmalı analizler neticesinde, daha önce yayımlanmadığı saptanan özgün metinler tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, Anadolu sahasında Hatayî mahlasını kullanan tek bir tarihî şahsiyetin değil, bu mahlası benimsemiş birden fazla şairin varlığını açıkça ortaya koymaktadır. Bu durum, mevcut literatürde Hatayî mahlasının münhasıran Şah İsmail ile sınırlandırılmasının, metinlerin aidiyeti ve şair kadrosunun zenginliği bakımından yetersiz kaldığını göstermektedir.

Araştırma kapsamında şiirlerine yer verilen Can Hatayî, Sultan Hatayî, Derviş Hatayî, Derdimend Hatayî, Dost Hatayî, Kul Hatayî, Miskin Hatayî, Pir Hatayî, Şeyh Hatayî ve Haşa Hatayî gibi isimlerin biyografik verileri büyük oranda meçhuliyetini korumaktadır. Alanın öncü isimlerinden İbrahim Aslanoglu, "Anadolu Hatayîleri" tasnifiyle bu şairleri birbirinden ayırmaya çalışmışsa da şairlerin kimliklerine dair ayrıntılı bilgi sunamamıştır. Öte yandan, Karadeniz ve Akbulut (2016: 364), doğrudan Hatayî mahlasını kullananlar arasında bir baba-oğul ilişkisine dikkat çekerek; baba figürünün Şah Hatayî, oğulun ise Can Hatayî mahlasıyla maruf olduğunu ifade etmişlerdir.

Şah İsmail'in 1524 yılındaki vefatını müteakip ona manevi bağlarla bağlı olan takipçileri, bilhassa Doğu ve İç Anadolu sahalarında icra edilen cem ve muhabbet meclislerinde bu mirası yaşatmışlardır. Alevî-Bektaşî edebî geleneği içerisinde yetişen pek çok şair; Hatayî, Pir Sultan ve Kul Himmet gibi ekol oluşturmuş isimleri üstat kabul ederek onların mahlaslarını kullanmayı bir gelenek ve teberrük vesilesi saymışlardır. Bu temayül, aynı mahlası taşıyan çok sayıda şairin ortaya çıkmasına sebebiyet vererek metinlerin aidiyet meselesini oldukça girift bir yapıya büründürmüştür. Söz konusu şairler, şiirlerinde kendilerine has biyografik veya tarihî bir veri sunmadıkları müddetçe, merkezî şahsiyetin edebî gölgesinde kalarak anonimleşmişlerdir. Bu durum, anılan şairlerin şahsiyetleri üzerine nesnel ve kesin değerlendirmeler yapılmasını güçleştirmektedir.

Sonuç olarak bu çalışma, hem gün ışığına çıkarılan yeni şiirlerin edebiyat dünyasına kazandırılması hem de halk edebiyatındaki "mahlas problemi" üzerine yapılacak müstakbel araştırmalara metodolojik bir zemin teşkil etmesi bakımından kritik bir önemi haizdir. Anadolu Hatayîleri üzerine yapılacak çalışmaların, yazma eserlerin satır aralarında kalan bu meçhul şairlerin edebî kimliklerini netleştirmede belirleyici olacağı öngörülmektedir.

## 6. METİNLER

1

### CAN HATAYÎ

Sabahtan Şâh'ıma vardım, daha Şâh'ım uykuda  
Yüzüm yüzüne sürdüm, ala gözler uykuda

Sordum dudu kumruya, siz ne zaman ötersiz  
Biz o zaman öteriz ki, Şâh uyanan uykuda

Gezdim dostum bahçesini, gonca gülün dermek için  
Ne duydu ne bağban, cümle âlem uykuda

Ağ gül ile kırmızı gül, ikisi bir bahçede  
Bülbüller feryâd ider, cümle kuşlar uykuda

**Can Hatayî**'im Haydar oğlu, nazar iyle kullarının  
Yâ ben kime nazar idem, nazar ehli uykuda  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 10/70)

2

Ta ezelden Muhammed'e salâvat  
Verelim On iki İmam aşkına  
Ali Takî ile kırdı kâfiri  
Kıralım imam on iki aşkına

Belli belli erenlerin yurtları  
Yüreğimde yanar oldu odları  
Hasan Hüseyin'e olan dertleri  
Alalım On iki İmam aşkına

Kabirde bir el çaldı figanı  
Mihri darda uğrattılar makamı  
Zeynelabidin'e olan cefayı  
Alalım On iki İmam aşkına

Gele münkirin inana bu söze  
İmam Bakır bir don biçti kıza  
İmam Cafer bir kapı açtı bize  
Girelim On iki İmam aşkına

Kâzım Musa şu âlemde dilberdir  
Musa Rıza'dan Hakk'ın elidir  
Bu da imamların tasdik yoludur  
Teslim olun On iki İmam aşkına

Takî Nakî okur dilinde  
Hasanü'l-Askeri aşk canında  
Mehdi gelir derler gözüm yolunda  
Gözleyelim On iki İmam aşkına

**Can Hatayî**'m oniki imamı sevip  
Gerçek âşık canı hem başı koyup  
Mürüvvet deyip yüzünü yere koyup  
Yüz sürelim On iki İmam aşkına  
(Ziya Bey Kütüphanesi, Cönk 6747)

3

Dün ü gün arzamanım Kerbelâ  
Varalım İmam Hüseyin aşkına  
Senden gayrı sermayem yoktur elimde  
Verelim İmam Hüseyin aşkına

Sarayın önünden akıyor arklar  
Kurulmuş semahlar dönüyor çarhlar  
Hani bir özümü kırk bulan kırklar

Bulalım İmam Hüseyin aşkına

Kapıyı açtı kırkların birisi  
Yerinden mest oldu cümle varısı  
Sarıkaya güzel şahın korusu  
Konalım İmam Hüseyin aşkına

Dertli öter seherin bülbülleri  
Düvazda İmâm okur tarik yolları  
Taze açılmış dost bağının gülleri  
Derelim İmam Hüseyin aşkına

**Can Hatayî**'m bu yola belî diye  
Çağırışrlar Muhammed Ali diye  
Cümlemiz bir ikrar kulu diye  
Duralım İmam Hüseyin aşkına  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 7/217-220)

4  
Çıktım kırklar yaylasına  
Çağırdım üçler aşkına  
Yüzümü yerlere sürdüm  
Yediler kırklar aşkına

Gelsin benim pirim gelsin  
Düşmüşlerin elin alsın  
Canım Hakk'a kurban olsun  
Yediler kırklar aşkına

Bu dünya bir kuru fakdır  
Allah bir Muhammed Hak'tır  
Bilenlere sözüm yoktur  
Yediler kırklar aşkına

Gelin bu faktan geçelim  
Ağı karadan seçelim  
Âb-ı Keyser'den içelim  
Yediler kırklar aşkına

**Can Hatâyî**'m der varalım  
Dergâha yüzler sürelim  
Hoşca canımız verelim  
Yediler kırklar aşkına  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 4/16)

5\*  
Övmüşte yaratmış kendi nurundan  
Padişah eylemiş ilin üstüne

\* Yasin Suresi, Kur'an'ın 36. suresi olup Medine'de inzal olmuştur. Toplam 83 ayettir. Bu deyiş Seyyit Nesimî adına da kayıtlıdır.

Cemalini görünce salâvat verdim  
Cigalar sokulmuş serin üstüne

Vallahi *Kuran*'dır sana sözlerin  
*Yasin-i Şerif*'dir iki gözlerin  
*İnnâ fetahnâ*dır senin gözlerin  
*Vedduhâ* inmiştir belin üstüne

Kirpiğin üstünde benler düzülü  
İkrarından dönen Hak'tan üzülü  
Ak göğsün üstünde *Tebbet* yazılı  
*Veşşemsi* inmiştir kolun üstüne

Alnıma yazıldı böyle bir yazı  
Gelin biz de Hakk'a idek niyazı  
*Ayete'l-Kürsi*'yle güzel *İhlas*'ı  
Okuyuben geldim yolun üstüne

**Can Hatayî**'m eydür bir şemsi cırası  
Er Rahman'dır iki kaşın arası  
Bismillah'tır güzel Elham suresi  
Elif lam yazılı elin üstünde  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 68)

6  
Evvel Yaradan'a secde kılalım  
Hak Gazi kendisi olacak Allah  
Dünyada el hakkı yiyen kulları  
Cehennem ateşine yakacak Allah

Arayup da Ali Muhammed'i bulunca  
Az(ı)rail tatlı cana kıyınca  
İs(i)rafil sur düdüğü çalınca  
Cümlelerin ruhunu verecek Allah

Hak çağırır pîrimize gel bâri  
Saç talibini didârına al bari  
Dediler cennettir bunların yeri  
Mümine rehberin virecek Allah

Şu dünyada düşmana sır virmesin  
Hızır Haydar ile yardım eylesin  
Kırklar bizim için Hakk'a söylesin  
Günah defterlerin dürecek Allah

Hasan Hüseyin de Horasan'dan kalkıp  
Zeynel Abidin'in hâline bakıp  
Münkirin yuların başına takıp  
Önünde yüz üstü dürecek Allah

Bakır Ca'fer Horasan'dan yürüdü  
Mehdi Kâzım Rıza'nın özü bir'di  
Takî Nakî Hasanü'l-Askerin işi zâr'dı  
Bunların hâline bakacak Allah

Mehdi mağaradan çıkınca Şâm'a  
Ol zaman fenâlık idecek kime  
Mümin olanlar da irüşür deme  
Mümine rahmetin saçacak Allah

**Can Hatayî**'m erkân böyle çalına  
Keselim kurbanı Hakk'ın yoluna  
Mümin olan Ebu Kevser kuluna  
Mümini cennete salacak Allah  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 129/264-265)

7  
İkilik istemez ayn-ı hakikat  
Birlik makamında beraber gerek  
Gaip yere noksan yaramaz yolda  
Can cana merde merde sırra sır gerek

Şükür dergâhına kıldık ihsanı  
Bize okudasın sübbül mesanı  
Hakikat ilmine kadem basanı  
Yoldaşı özünde muteber gerek

Cefaya tahammül belaya kail  
Mürebbi hizmetinde oluben sail  
Yek cihet musahip mürşid-i kâmil  
Küfrü iman kılmaya gerçek er gerek

Sofu odur er sözüne kalmaya  
Üstadının buyruğunu salmaya  
Aynası pak ola kali olmaya  
Erdemde sikkelenmiş ser gerek

Aç gözün gafletten uyan Hatayî  
Kiblen ayn-el yakın beyan Hatayî  
Sanma ki üstatsın sen **Can Hatayî**  
Sen şakir olmaya çok hüner gerek  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 76)

8  
Yüz süre süre meydana geldim  
Erenler kan ettim bir mürvete geldim  
Divana durup eksikliğim ele aldım  
Erenler kan ettim bir mürvete geldim

Erenler yerdeki yüze basmazlar

Hal ederler müşküllerin seçerler  
Erenler mürvetle kandan geçerler  
Erenler kan ettim bir mürvete geldim

Altısında yerler gökler oluptur  
Yedisinde kararını buluptur  
Mürvet Şah-ı Mervan'dan kalıptır  
Erenler kan ettim bir mürvete geldim

**Can Hatayî**'m ahir figana doyulmaz  
Hak'tan gelen yazıklar bozulmaz  
Meded mürvet diyen cana kıyılmaz  
Erenler ettim bir mürvete geldim  
(Ziya Bey Kütüphanesi, 6734/2) (Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 185)

9  
Eğer ma'rifetten haber sorarsan  
Aliyyü'l-Murtaza'dır pirimiz bizim  
Göregeldiğimiz sora gideriz  
Kırklardan alınmış dersimiz bizim

Biz kâmiliz kâmile kem bakmayız  
Rıza yayından taşra çıkmayız  
Cennet cehennem korkusun çekmeyiz  
Burda sorulmuştur sorgumuz bizim

Ben kazancımı meydana getirdim  
Eksiğim var ise sizler yetirin  
Aşına musahip yurdunda oturun  
Bir can giydiğidir yerimiz bizim

Şükür olsun gerçeklere baş koştuk  
Kalmadı cañımız kürede piştik  
Yol kadem farzdır sünnetden geçtik  
Bine sayılır birimiz bizim

**Can Hatayî**'m bizi sofi bilenler  
Orda pişman olur burda yalanlar  
Bin kana bir mürüvvet koymuş erenler  
Ali'nin darıdır darımız bizim  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 7/191-192)

10  
Muhammed'i candan sev ki  
Ali'ye Selman olasın  
Handana yüzler sür ki  
Ali'ye Selman olasın

Muhammed'i Hızır bil ki  
Cana hakkı nazar bil ki

Her gördüğün Hızır bil ki  
Ali'ye Selman olasın

Muhammed'e göz gönül kat  
Cehd eyle de rehber yet  
Bir kâmilin eteğin tut  
Ali'ye Selman olasın

Hasan ile sen var ceme  
Hüseyin'siz lokma yeme  
Müşahibin sırrın deme  
Ali'ye Selman olasın

İmam Zeynel, İmam Bakır  
İmam Ca'fer, İmam Kâzım  
Şâh Rıza'ya bağla özün  
Ali'ye Selman olasın

Takî'den Nakî'ye eriş  
Askerî'den bize her iş  
Mehdi süreğine karış  
Ali'ye Selman olasın

**Can Hatayî**'m özün ırma  
Baktığımdan gözün ırma  
Nadana sırrın duyurma  
Ali'ye Selman olasın  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 12/12-13)

11  
Gaipen bir delil gönderdin  
Mihman hoş geldin hoş geldin  
Bizi muhabbete kandırdın  
Mihman hoş geldin hoş geldin

Delilsiz pirine yettin  
Üstümüze yol uğrattın  
Erligini isbat ettin  
Mihman hoş geldin hoş geldin

İki yad edik bileştik  
Şükür didara eriştik  
Muhabbet kapusun açtık  
Mihman hoş geldin hoş geldin

Bahçelerde elma biter  
Dalında bülbüller öter  
Şahıma bergüzar yeter  
Mihman hoş geldin hoş geldin

Çağla **Can Hatayî**'m çağla  
Hak nasip ederse söyle  
Bizden Şah'a niyaz eyle  
Mihman hoş geldin hoş geldin  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 116)

12  
Evvel âhir öldüğün bildikten gerü  
Nene aldanayım dünya ben senin  
Akibet kabire girdikten gerü  
Nene aldanayım dünya ben senin

Yeyüp içersem de hun benim değil  
Hülle giyersem de don benim değil  
Emanettir canım ten benim değil  
Nene aldanayım dünya ben senin

Padişâh olsam da el benim değil  
Satun alursam da kul benim değil  
Miras benim değil mal benim değil  
Nene aldanayım dünya ben senin

Eğer söylersem de söz benim değil  
Söyleyen dilimdir köz benim değil  
Oğul benim değil kız benim değil  
Nene aldanayım dünya ben senin

Şu dünyaya gelen murat almadı  
Gelenler de gitti kimse kalmadı  
Nice velîler de geldi durmadı  
Nene aldanayım dünya ben senin

**Can Hatayî**'m de özünü bildi  
Gecelerde Hakk'a itaat kıldı  
Fânî dünya Muhammed'e kalmadı  
Nene aldanayım dünya ben senin  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 9/226-227)

13  
Rıza Şah İmam kuludur  
Nadi Ali okuyan dillere gelsün  
Bu yolu erkânı kuran Ali'dir  
Nadi Ali okuyan dillere gelsün

İmam Hasan aşkına serden geçerler  
Türlü türlü aşk kadehin içerler  
İmam Hüseyin aşkına kandan geçerler  
Nadi Ali okuyan dillere gelsün

Zeynel Abidin Masum-ı Pâk uludur

İmam Bakır İmam Cafer gülüdür  
Musa Kâzım dinde Hak oluptur  
Nadi Ali okuyan dillere gelsün

İmam Musa Rıza da Ali kendidir  
İmam Haşim imamların bendidir  
Mü'min olanın nefsi andıdır  
Nadi Ali okuyan dillere gelsün

Taki'ye Naki'ye kurbandır canım  
Hasan-ül Askeri'ye çıktı figanım  
Muhammed Mehdi sahip-zamanım  
Nadi Ali okuyan dillere gelsün

**Can Hatayî**'m tesbih okur dilinden  
Hakkı zikrederim kendi halimden  
Bir kemterim nesne gelmez elimden  
Nadi Ali okuyan dillere gelsün  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 113)

14  
Din Muhammed dinimdir Salli alâ nazik cemal  
Kevserin suyun verdi Şahım Ali Şah-Süvar

Hem Sakisin hem sakasın kâinatın aynısın  
Bu sırrı kimseler bilmez hub bilir perverdigar

Arş yarıldı çıktı düldül nur-u ayan üryan bile  
Ey münafık gel yola eyleme Şahı inkâr

Dediler şu cihanın nuru kimdir kim ola  
Şah Hasan Şah Hüseyin Âl-Abâ perverdigar

Çeşmi bedden saklasın ol Hâlık-ı Yekta seni  
196 Ol cevahir harmanında sen kalupsun yadigâr

Dediler cömerdlik eyle ey Emirü'l Mü'minin  
Cömerdliğin erkânı budur dedi Kaniber sofrası

**Can Hatayî**'m kanda varsan sen bu vasfı söylegil  
“Lâ feta illâ Ali Lâ Seyfe illâ Zülfikâr”

Kerbelayı düştü gamda canlar verenler aşkına  
Gözüm yaşım sebil ettim derim: “Ya Ali Seka İmam Hüseyin”  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 20/195-196)

15  
Dört kapıyı kırk makamı sorarsan  
O da vücudunda bir gizli sırdır  
Mürebbi-i müsahibi ararsan

Pir ile rehberin ikisi birdir

Şerikatten tarikate gelesin  
Tarikatten marifete giresin  
Sırrı hakikatte makbul olasın  
Ağ taşa sikke urması vardır

Ağ taşa sikkeyi uramaz her can  
Söylet arifi (de) sohbetinden kan  
Bir kâmil mürşidin çerağında yan  
Mürşidsiz irfana girmesi zordur

Sır açana sır söylemesi güçtür  
Gümanda kalanın imanı boştur  
Beyhudenin yükü demirdir tucdur  
Arifin yükünde cevahir vardır

**Can Hatayi**'m eydür ikrarım andım  
Üstad cür'a verdi meyinden kandım  
Muradlar verici benim efendim  
Her nerde çağırısam orada vardır  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 20/114-115 / Doğan Kaya Arşivi Cönk No 38 / 66-67)

16  
Muhammed Ali'nin da'va kıldığı  
Yok meydanı değil var meydanıdır  
Muhammed'e kırklar eyledi secde  
Ar meydanı değil kâr meydanıdır

Arayıpta yollarında bulasın  
Geldiğin dergahtan bir yer alasın  
Sakla sırrını settar olasın  
Çevir dört barisin gir meydanıdır

Hu dediler bu meydana gelene  
Yok dediler bu meydanda yalana  
Üç yüz altmış altı harfî bilene  
Kör meydanı değil gör meydanıdır

Kırlarda özünü bir eylediler  
Anlar cenazesin susuz yudular  
170 Deve gördün mü görmedik dediler  
Ortada gel eteğin sır meydanıdır

**Can Hatayî**'m eydür doğru gelirsen  
Seversen Mevlâ'yı sâdık yar isen  
Mansur'un sırrına ereyim dersin  
Al da gel urganın dar meydanıdır  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 20/169-170) (Doğan Kaya Arşivi Cönk No 38/84)

17

“Arş-ı Kürsi” seyretmiştir  
Üstümüze dönen yerdir  
Gökten inen dört kitap  
Okursun mânâsı birdir

Mânâ bilenlere yârdır  
Bilmeyene yeri dardır  
Yetmiş iki millet vardır  
Mezhep ayrı cânı birdir

Ölüp de can virsen gerek  
Hayrın,şerrin bilsen gerek  
Yedi tâmu toluşu gerek  
Âhırının makamı yeredir

Makam sizin ikrâr sizin  
Âşinası olmaz pirsizin  
İki dinli sabırsızın  
Şeytânile şarı yeredir

Şehrinde zengin olanın  
İlmine kâdir olanın  
Diline mâhir olanın  
Edebi,erkânı yerdir

Dinin ilâhiyetin  
Bakın taktirine Şâh'ın  
Şu âlemde Padişâhın  
Adı el dünü yerdir

**Can Hatayî**'m güllerini  
Doğru söylesin yollarını  
Oniki İmam kullarını  
Cennete makamı yerdir  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 10/76-77)

18

Şah pirimin hayalleri gelince pür-ziya  
Her kaçan baksam âlem nur olur  
Kuru ağaca nazar etse evliya  
Ol gevheri budaklanur pür olur

Pur olup hem birliğe yetmeyen  
Özü özünden benliği terk etmeyen  
Mürebiden müsahibe yetmeyen  
Ol hakikat meclisinde dur olur

Muhabbettir muhabbete katılır  
Yalancılar yol içinde atılır

Cesed gider ol ruh Hakk'a yatulur  
Olda verir hakikatte sır olur

Başın varüpte Hak yoluna savaşı  
Kerbelada kızıl kana bulaşı  
Yakın İhlâsı ile Hakk'a ulaşan  
İmamlar önünce şehid hor olur

Erenlerden himmet donun giymişim  
Hakikatten helal lokma yemişim  
On İki İmam katarına uymuşum  
Der ki **Can Hatayî** ikrar bir olur  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 202)

19  
Sevdikçe sevdim Muhammed Ali'yi  
Tuttum eteğini güzel eldir bu  
Bezirganım alup mu satmalı  
Cevher zümrüt laldır bu

Talip mürşide derdin deşemez  
Her talip yükün meydana şeşemez  
Talibim ben diyen bu gedikten aşamaz  
Sermayesi keskin güzel baldır bu

Mürşidinin buyruğun atmazlar  
Sır verüp ikrardan dönmezler  
Dinlerinden gayrı din bilmezler  
Rahmet bol eylemiş güzel yoldur bu

Talip olan öğüt alur mürşidinden  
Nesli Muhammed Ali töresinden  
Yetmiş üç melek arasından  
Hakikat Hak olan yoldur bu

Sultan **Can Hatayî**'m kaynadı coştı  
Aşkın küresinde hal oldu pişti  
Yetmiş üç uğrağa uğradı geçti  
Sıratı korkusuz yoldur bu  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası 96)

20  
Varlığından geç de gel şu meydana  
Mansur olmayınca dâra durulmaz  
Ne davacı kazan ne davacı ol  
Dava ile Hak katına varılmaz

Buna umman derler dalabilirsen  
Gevher andan çıkar alabilirsen  
Tarik ile teslim olabilirsen

Teslim olmayana sitem sorulmaz

Tabip baştan başa yaragörsene  
Ek muhabbet tuzun saragörsene  
Al musahibini giregörsene  
O ne sindir musahibsiz girilmez

Bay olur muhabbet ehl-i fakirler  
Bülbül olan gülistanda şakırlar  
Münkire Marvan'a lanet okurlar  
Hüseynî kullara sual sorulmaz

**Can Hatâyî**'m der eri erden seçmenem  
Serden geçer muhabbetten geçmenem  
Evliya sırrını örter açmanam  
Hakikat ehlinin terki verilmez  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 12-25-26)

21  
**SULTAN HATAYÎ**

Hata ittim Hüda için bağışla  
Muhammed Mustafa için bağışla

Sofî nesl-i Cüneyt-i Haydar oğlu  
Aliyyü'l-Murtaza için bağışla

Hatice Fatma Kanber ile Düldül  
Zülfikâr-ı gâza için bağışla

Hasan hulk-ı Rıza'nın hürmetine  
Hüseynî Kerbelâ için bağışla

İmam Zeynel İmam Bakır u Câfer  
İmam Kâzım Rıza için bağışla

Takî ba Nakî-i Askeri'nin  
İmam-ı Mehlika için bağışla

Muhammed Mehd-i sahip zamanın  
Eşiğinde geda için bağışla

Bilirim günahım hattan aşıptır  
Sen evvel Âl-i abâ için bağışla

On iki İmam nurdur **Sultan Hatayî**  
Ki ol nur-ı Hüda için bağışla  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 12/4-5 / Doğan Kaya Arşivi Cönk No 20/40-41)

22

İki cihan serveri  
Düvaz İmam derler bana  
Özünü yakın eyle varı  
Sahip-i Ferman derler bana

Kâinatın aynı menem  
Cümle alem mevcudadem  
Girdim Adem donuna  
Sırr-ı pinhan derler bana

Âleme eylemişim hakkı  
Ol iki dinli fasıkı  
Gör gönlümdeki paki  
Çoklar yaman derler bana

İmamlara ata olan  
Mümine şefaatt kılan  
Cemaate bizim ilen  
Şah-ı Merdan derler bana

Aç gözün Kul Himmet heman  
Tanı beni etme güman  
**Sultan Hatayî** Şah Dehman  
Sahip-i zaman derler bana  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası 154-155)

39

23

Muhammet Ali çaldı mayamız  
Kudret nuruyla kırklar ceminde  
Ehl-i Beyt'i sevmek hem sermayemiz  
Ali sırrıyla kırklar ceminde

Muhammed Ali kadim yârdır erdir  
Kırkların nurudur sırrıdır  
Tarık çalıp şitem tercüman vardır  
Mansur'un darı Kırklar ceminde

Reddolur talip yoldan çıkarsa  
Rehber mürşidin emrini yıkarsa  
Lanet olsun hariciye bakarsa  
Yolun piri ile Kırklar ceminde

Erenler cem olmuş meydan açarlar  
Terk eyleyüp katı halden seçerler  
Engür şerbetinden dolu içerler  
“Şaraben tahura” oldu Kırklar ceminde

Erenler dolusu meydana geldi  
Zakirler telli kitabı eline aldı

Her can dost yaranın buldu  
Yerli yeriyle Kırklar ceminde

Musahip aşına püšte yanında  
Çınlasın maşrıktan yerli yerinde  
Musahipli musahipli yanında  
Hakikat kuruldu Kırklar ceminde

**Sultan Hatayî** mümin Müslim derilir  
Ağrımış inciye orda sorulur  
Gece gündüz demler sürülür  
Demler didarlar Kırklar ceminde  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 61)

24  
Gel ha gel halifeler halifesi şah  
Tövbe günahımıza Estağfirullah  
Dünü günü pervaz kurar mihr-i mah  
Tövbe günahımıza Estağfirullah

Men özüm sana yakın eyledim  
Sen buyurdun men onu söyledim  
İsyân mende hata günah eyledim  
Tövbe günahımıza Estağfirullah

Gökten yere her dem yağar yağışlar  
Kul günah işler sultan bağışlar  
Kul günah işlemezse sultan neyi bağışlar  
Tövbe günahımıza Estağfirullah

Himmet eyle gülüm katmayım hâre  
Elim uzatmayam yetmeyen yere  
Medet mürüvvet dedik biz geldik yola  
Tövbe günahımıza Estağfirullah

**Sultan Hatayî** sücut eyle handana  
Zerre can başı ser kana kana  
Bu Ali divanı gel ha divana  
Tövbe günahımıza Estağfirullah  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 20/47-48 /Doğan Kaya Arşivi Cönk No 38/23-b)

25  
Hak cemine getürmeyin haini  
Hainlere nasip etmen Şah dedi  
Cem evine gelen koyunu  
Hak için kardaşlar yer dedi

Talip atasın der yansın erisin  
Arslan Ali'm cümlesinden ulusun  
Cem evine gelen kurban derisin

Al git rehber ver dedi

Bunda gördüm Muhammet'in düşün  
Ali'ye pay çıkardılar onun düşün  
Cem evine gelen kurban başın  
Mürşidine yetenler yer dedi

Bunda gördüm Muhammet'in Burak'ın  
Muhammet Ali'ye verdi durağın  
Cem evine gelen kurban yüreğin  
Dört kapusu tamam olan yer dedi

Yere düşürüp kanını çiğnemesinler  
Ben deli deli söylerim tanlamasınlar  
Bu haklı nefestir dinlemesinler  
**Sultan Hatayî**'m yer dedi  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 73)

26  
Kadir Mevlâ'm güzel buyruk buyurdu  
Erenler gönülden eylen niyazı  
Muhammed kafirden din ayırdı  
Erenler gönülden eylen niyazı

Niyaz eyleyenler Hakk'a konuktur  
Niyaz etmeyenin yayı sınıktır  
Mahşer divanında Hakk'a sanıktır  
Erenler gönülden eylen niyazı

Niyaz seni pervaz vurur uçurur  
Sıratı mizanı doğru geçirir  
Ab-i Kevser şerbetinden içirir  
Erenler gönülden eylen niyazı

Cehennemden öte gayya kuyusu  
Yetmiş bin yıl öteden gelir kokusu  
Niyaz etmek erenlerin kapısı  
Erenler gönülden eylen niyazı

Niyaz eyleyenler haslar hasıdır  
Niyaz eylemeyen Hakk'ın nesidir  
**Sultan Hatayî**'nin başta tacıdır  
Erenler gönülden eylen niyazı  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 56)

27  
Gelen erenler gelin  
Gelen Murtaza Ali'dir Ali  
Yezid'e batın kılıcı  
Çalan Murtaza Ali'dir Ali

Engine tutar özünü  
Yükseğe tutar yüzünü  
Kırklar ile bir üzümü  
Yutan Murtaza Ali'dir Ali

Sıyrılıp indi ovaya  
Süzüldü gitti havaya  
Arap donunda ak deveye  
Binip çeken Ali'dir Ali

Ahretten gel al yazığı  
Âşığa etmen yazığı  
Muhammed'e hatem yüzüğü  
Yudan Murtaza Ali'dir Ali

Kalb evinden al yan alma  
Sararup gül benzin solma  
**Sultan Hatayî** gafil kalma  
Cananım Ali'dir Ali  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 221-222)

28  
Muhabbetten geçen Hak'tan da geçer

29  
Bir âşık yârdan ayrılrsa  
Gülmez muhey yer muhayyer  
Yalan ile iman bir yerde  
Olmaz muhey yer muhayyer

Var bir Pir'den kuşak kuşan  
Türap ol da yere döşen  
Yalancı olur mu ruşen  
Olmaz muhey yer muhayyer

Aslım pirim ol Şeyh Safi  
Kalbinde gerek insafi  
Zatından olmayan sofu  
Olmaz muhey yer muhayyer

Var bir pirden etek tut  
Arif ol da oynadığını üt  
Kursağında olmayan öğüt  
Olmaz muhey yer muhayyer

Ey dedem sende bir hal var  
Hal içinde dahi hal var  
**Sultan Hatayî**'de bir gül var  
Solmaz muhey yer muhayyer

(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 86)

30

Muharrem içinde matem tutana  
Ol kadar çilesi makbul sayılır  
Bir orucu bin tavaftan ileri  
Bütün çektikleri kemal sayılır

Bunu tutanlara tutması ferman  
Yiyenin derdine bulunmaz derman  
Bin köprü yaptırsan bir kesin kurban  
O da gereğinde fasık sayılır

Bunu tutan mümin tutmayan Yezit  
Anın ötesi yok defterin kazıt  
Bu sözüm sana hey münkir Yezit  
Anlar hacı değil Mervan sayılır

Bunu tutanlar da görmezler azap  
Anda Yezitlere eylerler gazap  
Bin ahali doyurmak artık çok sevap  
Divanda dergâhta makbul sayılır

Bunu tutanlar da Gürüh-ı Naci  
Yerde insan gökte melek duâcı  
Aşur orucunu tutsa bir bacı  
Cennet içinde huri sayılır

**Sultan Şâh Hatayî**'m sözüm nihane  
Rahmetler olsun yasın çekene  
Kazancın var ise getir dükkâna  
Kazancı olanlar veli sayılır  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 9/61-62)

31

Anın ki ahdinin imanı yoktur  
Dönerse destinin damanı yoktur

Bir yol oğlu ile eyle pazarı  
Ki zira gönlünün gümanı yoktur

Pir-i Perver ile aşına ol kim  
Her biri yahşidir yamanı yoktur

Musahipsiz ile durup oturma  
Kaçan bir uğurdur imanı yoktur

Harici canına eyle teberrâ  
Ki andan özge hem dermanı yoktur

Hu de gerçeklere hem yalanı yok  
Yakın ırak değil zamanı yoktur

Özünü rızaya teslim etmeyen  
Torbası başında samanı yoktur

İmamlar yolunda can baş verenler  
Yezide zerrece imanı yoktur

Halkı irşat eyle **Sultan Hatayî**  
Bundan özge Şah'ın divanı yoktur  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 41)

32  
Seherden dinledim bülbüllerin sesin  
Öter bülbül öter güle götürür  
Gördün mü feleğin ol çürük işin  
Her daim zulümü kula götürür

Güllerin arzusu Cennet çaresi  
Bülbülün arzusu Cennet korusu  
Eyyüp'ün teninden kovan arısı  
Her çiçekten almış bala götürür

Dertleştirme beni dertliyim duman  
Ferhat Şirin'i sevmiş bir zaman  
Ali'm Zülfikar'ı çektiği zaman  
Felek bizi halden hale götürür

Dertleştirme beni dertlerim çoktur  
**Sultan Hatayî**'m nefesi haktır  
Dediler tamuda hiç odun yoktur  
Herkes ateşini burdan götürür  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 91)

33  
Medet mürvet Şah İsmail gel yetiş  
Bozulmuş bunca âlem düzelmez oldu  
Her biri bertaraf oldu bitti iş  
Aradan adavet kesilmez oldu

Evliyanın dili gaibe gitti  
Şimdiki sofular yolu unuttu  
Talibin rehberden korkusu gitti  
Talip rehberden sorulmaz oldu

Bir sofuya öğüt vermesi çetin  
Ne şeriat bilir ne tarikatin  
Katarla mı gider eylesin atın  
Ananın misli bulunmaz oldu

Bir ocaktan ocak oğlu gelince  
Derilip de nasihatın alınca  
Bir kardeşin üstüne bir harf varınca  
Gitti bir kaçıları görülmez oldu

**Şah Sultan Hatayî**'m erenlerin başı  
Durmaz ırmak gibi akar gözümün yaşı  
Ol Hak ceminden kalkmayan kişi  
Şimdi Hak ceminde görülmez oldu  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 108-109)

34  
Yedi iklimin başın sorarsan  
Ser çeşmeden gelür suyun durusu  
Hak Muhammed Ali hem ararsan  
İkisi de bir elmanın yarısı

Kalenin ötesi her türlü mermer  
Onu alıp satan hemi de bir er  
Üç yüz altmış altı piran idi yâr  
Muhabbetten gelür onun evvel varisi

Bir kapı açtım kırktır anın dükkânı  
Yedi kişidir hem alıp satanı  
Üç yüz atmış altı cevher madeni  
İçindeki sarraf hem kendisi

Kalenin bendinde bir kuş var döner  
Kuşun bedeninde nur kâmil yanar  
**Sultan Hatayî Şah** secdeye iner  
Âşıklara nişan gül benizin sarısı  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 60-61)

35  
Dinle kelimemi atma yabana  
Dinlemeyenin hakkı hak olmaz  
Gerçek bulmaz halk içinde bahane  
Gaziler bilirler güç ile olmaz

Bil terazi mizan kalbin evidir  
Hem ehl-i müminin külli varıdır  
İblis-i melunlar iman yarıdır  
Aslı Mülcem yunmak ile pak olmaz

Asıl nesli bilen kalmaz hiç yolda  
Sarrafın işi zer var iken pulda  
Balık oldun Yunus dahi gölünde  
Boş kanat sallayıp çırpınmak olmaz

**Sultan Hatayî** hatl etdi bildinsa  
Yüzün kara kahrkayla güldünse  
Bir mürşitten Hak nasibin aldinsa  
Şerait tarikat vardır hak olmaz  
(Doğan Kaya Arşivi-Şah Hatayî Mecmuası, 223-224)

36

### **KUL HATAYÎ**

Gel gönül pirlerin nasihatini  
Biz tutalım tutmayanda nemiz var  
Dost muhabbetin muhabbetimize  
Biz katalım katmayanda nemiz var

Bize bunu diyen böyle demiştir  
Bir lokmayı bin can ile yemiştir  
Erenler bir doğru yoldur komuşdur  
Biz gidelim gitmeyende nemiz var

Yine hak sendedir sen sana bak  
Sen sana bakıp da sen senden kork  
İhlâs iman ile niyâzımız Hak  
Biz edelim etmeyende nemiz varanlar

**Kul Hatâyî** ikrarımız güdelim  
Biz bizi görelim gayri n'idelim  
Yıkık gönülleri ma'mûr edelim  
Biz edelim etmeyende nemiz var  
(Necdet Kurt-Mecmua-1, s. 467)

37

Mürşit isen müşkilimi halleyile  
Nerede verildi Güruh-ı Naci  
Hakk'ın haznesinde arşın katında  
Orada verildi Güruh-ı Naci

Gel ha gel gam ile koma sen beni  
Evveli tatlı da sonunda acı  
Bir evlat verdin dünya yemişi  
Verince tatlı da alınca acı

Verdin benim kısmeti gıdamı  
Daim zikr eylerim Bâri Hüdâ'mı  
Cebrail cennette yağurmadan Âdem'i  
Âdem yok iken kim idi hacı

Virdin benim kısmetimi gıdamı  
Dâim zikr eylerdim Bâri Hüdâ'mı  
Cebrail cennette yağurmadan Âdem'i  
Ruh idi Hak ile konuşan hacı

Âdem fehmi eyleyip kendin bilmeden  
Pâk eyleyüp kalp aynasın silmeden  
Havvâ Âdem atadan hâsıl olmadan  
O ketm etti arşda dâr çeken bacı

Sallanur giderdi mirac yolunda  
(I)rast geldi sekiz uçmak şârına  
Cennet-i âlâ'da elma dalında  
Fatma Ana idi dâr çeken bacı

Hak emri idüp bu (...) yapmadan  
Kırklar üryan olup semah tutmadan  
Daha Salman o kırklara yetmeden  
O kim idi kırklardaki duacı

Hak emri idüp ..... yapmadan  
Kırklar üryan olup semah tutmadan  
Daha Salman o kırklara yetmeden  
Emirü'l-müminin idi kırklardaki duacı

Tâ ezelden bir sırrullâh sır idi  
Müminlerin kalb ervahı nûr idi  
Ne örsi de ne çekici var idi  
Nerde düzeldi Ali'nin Zülfikar'ı kılıncı

Ben bir günahkâr kulum diyorum billâh  
Siyah nur örtüsü oldu beytullâh  
Körüğü gülbeng çekici eyvallah  
Orda düzüldi Ali'nin Zülfikar'ı kılıncı

Ezelden kadimdir Ali'nin yolu  
Ko disünler sana divane deli  
Yüz yirmi dört bin peygamberden ulu  
Heft günün urdu ol nurdan tâc

**Kul Hatayî**'im eydür yâreli bendim  
Tâ ezelden ikrar verdim inandım  
**Kul Hatâ**'m kendini arif mi sandın  
Deyiver nerde olur dünyanın ucu

**Kul Hatayî**'m der ki söyledim sözüm  
Söyletme bu özün açık can gözüm  
Sağ yanıma baktım solumu gördüm  
Arife vücuddur dünyanın ucu  
(Doğan Kaya Arşivi Cönk No 34/117–118)

38

## PİR HATAYÎ

### Muhammed Ali'nin aldım elini

Hak deyip yoldan ayrılmam  
On iki İmam'ın tuttum yolunu  
Hak deyip yoldan ayrılmam

Mürşidin nefesi Hak nefesidir  
Mürşid sözün tutmayanlar asidir  
Mürşidin rızası Hak rızasıdır  
Hak deyip yoldan ayrılmam

Mürşidin gittiği veli yoludur  
Gitme dediğine giden zalimdir  
Zahirde batında Muhammed Ali'dir  
Hak deyip elden ayrılmam

Hak erenler bir araya derilse  
Cümle âşıklara himmet verilse  
Aşıkâre Hek gözüyle görülse  
Hak deyip elden ayrılmam

**Pir Hatayî**'m hak bil tuttuğun yolu  
Zahirde batında Hak göre seni  
Gerçek erenlerden aldım haberi  
Hak deyip elden ayrılmam  
(İstanbul Şehir Üniversitesi Kütüphanesi, 002700024001/94)

48

## KAYNAKÇA

- Aslanoğlu, İ. (1992). *Şah İsmail Hatayî (Divan, Dehnime, Nasihatname ve Anadolu Hatayileri)*. Der Yayınları.
- Atalay, A. A. (2019). *Hatayî Şah-Hatayî-Anadolu Hatayileri Divanı*. Can Yayınları.
- Birdoğan, N. (1991). *Alevilerin Büyük Hükümdarı Şah İsmail Hatai*. Can Yayınları.
- Cavanşir, B., & Necef, E. N. (2006). *Şah İsmail Hata'i Külliyyatı*. Kaknüs Yayınları.
- Ergun, S. N. (1961). *Hatayî Divanı Şah İsmail Safevî Edebî Hayatı ve Nefesleri*. İstanbul Maarif Kitaphanesi.
- Eyuboğlu, İ. Z. (1991). *Hatayî, Şah İsmail*. İstanbul.
- İsmailzade, M. R. (2001). *Hatâ'i Şâh İsmâ'il Safevî Hetai (Külliyât: Dîvân, Nasîhetnâme, Dehnâme, Koşmalar)*. Tahran.
- Karadeniz, B., & Akbulut, A. C. (2016). *Alevi-Bektaşî Şairleri* (Cilt 4). Karamavi Yayınları.
- Kaya, D. (2004). Sivas Kaynaklı Cönklerde Hatayî. *I. Uluslararası Şah Hatayî Sempozyumu Bildirileri* (ss. 177-183). Ankara.
- Kaya, D. (2020). *Ali Rıza Öge'nin Şiirler Mecmuası*. Sivas.

- Köksal, M. F. (2012). Hatâyî'nin Yayımlanmış Divanlarında Bulunmayan Şiirleri. *Alevilik Araştırmaları Dergisi*, (3).
- Macit, M. (2017). *Hatayî Divanı*. İstanbul.
- Memmedov, E. (1966-1973). *Şah İsmayıl Hatayî* (2 Cilt). Bakı: Azərbaycan CCP Elmler Akademiyası Neşriyatı.
- Seferli, E., & Yusifli, H. (2005). *Şah İsmayıl Hetayî Eserleri*. Bakı.
- Şahin, Ş. H. (2011). *Şah İsmail Hatayî Divanı ve Diğer Hatayî Şiirleri*. Pir Sultan Abdal Vakfı Yayınları.

#### YAZMA ESER KAYNAKLARI

Ali Rıza Öge Arşivi  
Doğan Kaya Arşivi  
Necdet Kurt Arşivi  
Sivas Ziyabey Kütüphanesi El Yazmaları Koleksiyonu